

VANESSA CHAN

DE
STORM
VAN ONS
BESTAAN

VERTAALD DOOR KOOS MEBIUS EN
MARLIES WEYERGANG

2024 Prometheus Amsterdam

Lieve, beste lezer,

In Maleisië betuigen onze grootouders hun liefde voor ons door te zwijgen. Althans, ze spreken niet over hun leven in de periode 1941-1945, toen het Japans Keizerlijk Leger Malaya binnenviel (zo heette Maleisië vóór de onafhankelijkheid), de Britse kolonisatoren verdreef en een vredig land veranderde in een land dat in oorlog was met zichzelf.

Het bijzondere is dat onze grootouders verder juist over van alles en nog wat praten. Ze vertellen ons over hun jeugd – over de burens en de vriendjes met wie ze speelden, de leraren die ze leuk vonden en die ze haatten, de spoken waar ze bang voor waren. Ze vertellen ons over hun volwassen leven – over hun eerste liefde, over de strijd die het ouderschap soms is, over de eerste keer dat ze ons gezicht aanraakten, en over hun kleinkinderen. Maar over die vier jaar van de Tweede Wereldoorlog spreken ze zelden; ze zeggen alleen dat het slechte tijden waren en dat ze die overleefd hebben. Daarna zeggen ze dat we moeten ophoepelen en niet zo nieuwsgierig moeten zijn.

Voordat ik *De storm van ons bestaan* schreef, kon ik de feiten die ik over de Japanse bezetting kende op de vingers van één

hand tellen. Ik wist dat de Japanners op ingenieuze wijze vanuit het noorden via Thailand op fietsen waren binnengevallen, terwijl de Britse kanonnen op zee gericht waren. Dat de Japanners wreed waren en zonder genade mensen ombrachten. Dat ze terwijl ze binnenvielen rode propagandapamfletten over ‘Azië voor Aziaten’ verspreidden, wat zowel een waarschuwing inhield als een oproep om de wapens op te nemen.

Als eerste kleinkind van mijn vaders kant bracht ik buitensporig veel tijd door met mijn grootouders en stelde hun veel vragen, waarop ze enthousiast antwoordden. Een paar adviezen van mijn grootmoeder heb ik nog onthouden. Hoe voorkom je dat je geraakt wordt bij een aanval vanuit de lucht? (‘Blijf plat op de grond liggen en sta pas op als het vliegtuig helemaal weg is, want ze laten hun bommen vallen als ze schuin voor je vliegen, niet als ze boven je vliegen.’) Hoe word je de lieveling van je moeder? (‘Wees een knappe jongen zoals mijn broer, word ontvoerd door de Japanners tijdens de oorlog, kom terug en zeg dat er niets gebeurd is.’) Hoe maak je je man jaloers? (‘Krijg vijfentwintig jaar lang elk jaar per post een kalender van een aardige Japanner die tijdens de oorlog met mij bij de spoorwegen werkte.’)

Toen ik ouder werd, werd het een soort speurtocht langs verhalen om dingen te weten te komen die mijn oma in haar tienerjaren in bezet Kuala Lumpur had meegemaakt. Als ik haar vroeg hoe haar leven tijdens de bezetting was geweest, antwoordde ze altijd: ‘Gewoon! Net als dat van iedereen.’

Maar uiteindelijk leerde ik in de loop der jaren, toen ze met steeds meer feiten op de proppen kwam, veel meer – dat mensen moeite hadden om hun gezinnen te eten te geven, dat scholen werden gesloten en dat leden van de gewelddadige Japanse geheime politie, de Kempetai, Britse bestuurders in Singapore gevangenzetten en Chinese opstanden in de jungle neersloegen.

Die feiten heb ik jarenlang weggestopt. Ik had andere dingen

te doen en ik moest elders zijn, dacht ik. Ik moest werken, geld verdienen, mijn eigen verhalen vertellen. Totdat ik in 2019, als een soort thuiskomst, verhalen over Maleisië begon te schrijven.

Tijdens een schrijfworkshop eind 2019 maakte ik een huiswerkopdracht – over een tienermeisje dat voor de avondklok thuis probeert te komen, voordat Japanse soldaten door de straten stormen. Ik herinner me het handgeschreven commentaar van de docent: ‘Dit is prachtig. Goed bewaren,’ schreef ze, ‘en schrijf door!’

Dus dat deed ik. In mijn kleine flatje schreef ik door, terwijl er een wereldwijde pandemie heerste, terwijl mijn moeder veel te jong stierf, terwijl ik eenzaam was en niet in staat om naar Maleisië terug te gaan. Ik schreef over overgeërfde pijn, vrouwelijkheid, moeders, dochters en zussen en hoe de keuzes die we maken doorwerken in de generaties van onze families en gemeenschappen op manieren die we vaak niet kunnen voorspellen. Ik schreef over hoe de erfenis van de kolonisatie onder je huid kruipt, over aangetrokken worden door een toxische man, over gecompliceerde vriendschappen, over een gefragmenteerd leven, over de dubbelzinnigheid van goed en fout als overleven op het spel staat. Die huiswerkopdracht is nu het vierde hoofdstuk van mijn roman.

Ik hoop dat je *De storm van ons bestaan* met plezier zult lezen, dat je meeleeft met Cecily, Jujube, Abel en Jasmin, en de manier waarop ze hun weg vinden in de wereld. Ik hoop dat je liefde, verwondering, verdriet en vreugde zult voelen terwijl je dit leest. En ik hoop vooral dat je hun verhalen zult onthouden.

Bedankt dat je dit wilt lezen.

Liefs,
Vanessa

I

CECILY

Bintang, Kuala Lumpur

Februari 1945

MALEISIË ONDER JAPANSE BEZETTING

Er begonnen tieners te verdwijnen.

Cecily hoorde er voor het eerst van toen een van de jongens van Chin plotseling weg was, de middelste van vijf uit de kluiten gewassen broers met allemaal hetzelfde lage voorhoofd en brede schouders – Boon Hock, Boon Lam, Boon Khong, Boon Hee en Boon Wai heetten ze, maar hun moeder noemde ze allemaal Ah Boon, en de jongens moesten dan zelf maar uitvissen wie ze bedoelde. Tijdens het Britse bewind waren de Chins berucht om hun geld en hun wreedheid. Je zag ze vaak in een kringetje achter hun protserige bruin-met-goud geverfde huis staan. Dan bogen ze zich bijvoorbeeld met z'n allen over een huisknecht heen, waarbij een van de jongens een zweepje vasthield, en telkens als dat ding de huid van de knecht raakte, glinsterden hun ogen van opwinding. Toen de Japanners kwamen, vlak voor Kerstmis in 1941, daagden de broers hen uit: ze keken de patrouillerende Kempetaisoldaten dreigend aan en bespogen ze als ze te dichtbij kwamen. Op een dag was de middelste van hen, Boon Khong, ineens spoorloos verdwenen, alsof hij er nooit was geweest. En zo waren er ineens nog maar vier broertjes Chin in plaats van vijf.

De burens van Cecily vroegen zich af wat er met de jongen

was gebeurd. Volgens mevrouw Tan was hij gewoon weggelopen. Puan Azreen, die alles altijd heel somber inzag, vreesde dat de jongen in een gevecht verwickeld was geraakt en ergens in een rioolput lag, waarop alle burens angstig in de putten tuurden als ze boodschappen gingen doen, bevreesd voor wat ze aan zouden treffen. Andere moeders spraken er hoofdschuddend over: zo loopt het af met dat soort bullebakken, misschien had iemand gewoon genoeg van hem. Cecily hield de moeder van de Chins goed in de gaten. Stond ze bij de deur te wachten op nieuws over haar zoon? Gedroeg ze zich angstig en hysterisch, wat je in zo'n geval van een moeder zou verwachten? Maar mevrouw Chin en de andere gezinsleden bleven binnen en spraken met niemand. En de enkele keer dat ze zich wel op straat vertoonden, schermde de vier jongens hun doodsbleke ouders af, als een muur van spieren en pezen, zodat niemand ze kon zien.

Cecily was mevrouw Chin maar één keer tegengekomen, 's ochtends heel vroeg in de toko. Mevrouw Chin stond met een betrand gezicht naar een zak gedroogde inktvis te kijken. Cecily was onder de indruk van de rust die ze uitstraalde: geen gesnik, geen schokkende schouders, alleen vochtige wangen en ogen.

'Zo staat ze hier al vijf minuten,' zei tante Mui, de vrouw van de eigenaar. Ze was duidelijk blij dat ze dit interessante nieuws met iemand kon delen.

Een paar weken later waren de jongens van Chin geen gespreksonderwerp meer, want er waren geen tekenen van rouw meer te bekennen en er kwamen ook geen roddels meer los. Al snel waren de burens zelfs vergeten om welke broer het ook alweer precies ging.

Daarna volgden de verdwijningen elkaar in snel tempo op. De magere knaap die de begraafplaats bijhield en van wie Cecily zeker wist dat hij de bloemen op de graven wegnam en op de markt verkocht. De mollige jongen achter de toko die zijn gezicht vuil maakte en door de onderkant van zijn broekspijpen

dicht te knopen deed alsof hij invalide was, en zo om geld zat te bedelen. Die enge jongen die een keer gesnapt was toen hij in de wc's van de meisjesschool stond te gluren. Allemaal rotjongens, vonden Cecily en haar buren. Misschien was het gewoon hun verdiende loon.

Maar halverwege het jaar begonnen er ook zonen te verdwijnen van mensen die Cecily kende. De neef van het stel in het huis naast Cecily, een jongen met een prachtige baritonstem die alle debatwedstrijden op school won. De zoon van de dokter van het stadje, een stille jongen die altijd met een schaakbord onder zijn arm liep en met iedereen die erom vroeg graag een potje speelde. De zoon van de wasvrouw, die de uniformen van de Japanse soldaten waste; zijn moeder moest het nu van hem overnemen omdat de Japanners zich niet om dit verlies wensten te bekommeren.

Er liep maar één hoofdweg door het stadje, er was maar één apotheek, één toko, één jongensschool en één meisjesschool: Bintang was zo klein dat de angst over de gebeurtenissen een eigen leven ging leiden. Er werd weer gefluisterd, er gingen steelse blikken naar de gezinnen van de verdwenen jongens, met gedempte stem werd over hun lot gespeculeerd. Gek genoeg was het steeds volkomen geruisloos gegaan, alsof de jongens uit angst om aanstoot te geven stilletjes waren weggeslopen. Dit vond Cecily zorgelijk, want tienerjongens bewogen zich immers altijd vrij luidruchtig – ze botsten tegen dingen aan en liepen onbehouden rond, ze konden niet lang stil blijven staan, door al die nieuwe kracht in hun lichaam, in hun steeds langer wordende benen.

‘Is het nog niet genoeg dat ze ons uithongeren en afranselen, en dat ze onze scholen afpakken, en ons hele leven? Willen ze nou ook nog onze kinderen hebben?’ schamperde de oude ome Chong, de eigenaar van de Chong Sin Kee-toko, het winkeltje in het centrum van Bintang waar iedereen zijn inkopen deed,

van specerijen en kruiden tot ruwe zeep. Zijn vrouw, tante Mui, tikte hem op zijn mond. Met dat soort uitspraken moest je oppassen, en de Chongs hadden zelf ook een zoon.

Zo was het niet altijd geweest. Toen de Japanners een jaar of drie geleden waren gekomen, waren Cecily, haar man en hun drie kinderen een van de gezinnen geweest die voor hun huis waren gaan staan en als een soort welkomstcomité naar het militaire konvooi hadden gezwaaid. Cecily wist nog goed hoe ze met een gevoel van trots naar de kale, gedrongen Japanse generaal Shigeru Fujiwara had gewezen, die helemaal voorop reed. ‘Kijk, de Tijger van Maleisië,’ had ze tegen haar kinderen gezegd.

Generaal Fujiwara had de Britse strijdkrachten in zeven weken op de knieën gekregen, na een briljante en volkomen onverwachte invasie over land, per fiets vanuit het noorden, waar Maleisië aan Thailand grensde, dwars door een onherbergzame, hete jungle, terwijl de Britse marine, die een aanval over zee verwachtte, de geweren en kanonnen op het zuiden en westen had gericht, richting Singapore en de Zuid-Chinese zee. Voor Cecily had het gevoeld als het begin van een nieuw tijdperk. Maar haar hoop dat hiermee een betere kolonisator was gekomen, was al snel vervlogen. Binnen enkele maanden na de komst van de Japanners werden scholen gesloten en maakten de soldaten steeds meer duidelijk dat zij de baas waren. De Japanse bezetters hadden in drie jaar tijd meer mensen gedood dan de Britten in vijftig jaar. Hun wreedheid schokte de vredige Maleisische bevolking, gewend als ze was aan de onverstoorbaarheid en desinteresse van de Britten, die de lokale bevolking meestal ongemoeid lieten, zolang de beoogde opbrengsten uit de tinmijnen en de rubberplantages tenminste werden gehaald.

Uit angst voor wat hun mogelijk te wachten stond begon Cecily 's avonds een appèlronde te houden, zodat ze zeker wist dat al haar drie kinderen thuis waren gekomen. ‘Jujube,’ riep ze dan door alle kookgeluiden heen. ‘Jasmin! Abel!’

En elke avond meldden de kinderen zich – Jujube geïrriteerd en fronsend, met de ernst van het oudste kind, Jasmin vrolijk, met haar kleine voetjes huppelend over de vloer, net een puppy. En de middelste, Abel, om wie ze zich het meest zorgen maakte, die dan riep: ‘Natuurlijk ben ik er, mam!’ waarna hij haar een dikke knuffel kwam geven.

Een poosje leek dit prima te werken. Elke avond als de zon onderging en de muskieten hun nachtelijke gezang inzetten, riep ze haar drie kinderen, die haar roep vervolgens beantwoordden. Het gezin ging aan de gebutste eettafel zitten, ze vertelden elkaar hoe hun dag was geweest, en gedurende een paar minuten, terwijl Jasmin het uitproestte om een van Abels malle grappen en Jujube aan haar korte krullen trok die zo op haar eigen krullen leken, vergat Cecily de ernst van hun situatie, vergat ze de verschrikkingen van de oorlog en de dorheid van hun bestaan.

Maar toen, op vijftien februari, op zijn vijftiende verjaardag, had Abel – die anders dan zijn zussen lichtbruin haar had, die door de voedselrantsoenering altijd trek had, en die in het afgelopen jaar een halve kop groter was geworden en nu iedereen in het gezin in lengte overtrof – haar roep niet beantwoord, was hij niet uit de winkel thuisgekomen. En terwijl de verjaardagskaars in Abels droge verjaardagstaart wegsmolt, werd het Cecily duidelijk. Slechte dingen overkomen slechte mensen; en dat was ze – een slecht mens.

In werkelijkheid was het zo dat Cecily de laatste paar jaar de angst die haar beheerste steeds minder goed had kunnen onderdrukken; meer en meer werd ze beheerst door de gedachte dat alles wat ze had gedaan zich tegen haar zou keren, dat vergelding voortdurend op de loer lag. Die angst kroop in haar vingers, stijf en gespannen, uitte zich in haar blik, die zenuwachtig over haar kinderen gleed, en in de achterdochtige houding waarmee ze onbekenden tegemoet trad. En nu de catastrofe zich

had voltrokken, voelde ze alle energie uit haar lichaam wegtrekken. Jujube zei later tegen haar dat ze één langgerekte, zachte en gekwelde kreet had uitgestoten, waarna ze zich zwijgend in de rotanstoel had laten zakken, ogenschijnlijk emotieloos en zonder nog een vin te verroeren.

Het gezin was in rep en roer. Haar man, Gordon, beende heen en weer en riep, tegen zichzelf en ook tegen haar: 'Misschien is hij naar de winkel; misschien staat hij bij een controlepost van de politie; misschien, misschien, misschien.' Jasmin hield de duim van haar oudere zus vast en keek veel te stoïcijns voor een zevenjarige. De altijd praktisch ingestelde Jujube was direct in actie gekomen. Ze maakte zich los van Jasmin, liep de achterdeur uit en riep over het hek naar burens aan beide kanten: 'Hebben jullie mijn broer gezien? Kunnen jullie helpen mijn broer te vinden?' Maar het was al na de avondklok van acht uur en geen van de burens durfde te antwoorden, ook al brak hun hart toen ze Jujube zo hoorden roepen.

Cecily zei niets. Een paar minuten lang, voordat ze zich schuldig begon te voelen, was het een opluchting dat haar angst werkelijkheid was geworden. Eindelijk was het zover, en het was allemaal haar schuld.

Zij had dit alles veroorzaakt.

* * *

De ochtend na Abels verdwijning kwamen Cecily's burens in actie. De Alcantara's waren een respectabel gezin, en respectabele gezinnen verdienden dit soort grote tragedies niet. De mannen organiseerden overdag zoektochten, waarbij ze borden meedroegen en onder het roepen van Abels naam de buurt uitkamdten. Ze zochten in schuurtjes achter huizen, ze zochten in alle hoeken van de winkels waar Abel graag kwam, ze zochten op speelplaatsen en in verlaten fabriekjes. Ze gingen naar de oude

school, die de Japanners nu gebruikten om mensen te verhoren, maar ze gingen niet naar binnen. In kleine groepjes en met gebogen hoofd liepen ze erlangs; ze werden gadeslagen door de Kempetaisoldaten in hun groenbruine uniformen, maar doordat ze met zoveel waren deerde hen dat niet. Door deze zoektocht naar de jongen hadden ze het gevoel even tegen de Japanners in verzet te kunnen komen. De vrouwen reageerden net zo op deze gebeurtenis als op een geboorte of een sterfgeval: ze kwamen met eindeloze hoeveelheden eten bij het huis van de Alcantara's aanzetten, waarbij ze troostende woorden spraken. Ze zeiden tegen Cecily dat ze zeker wisten dat alles goed zou komen – dat Abel gewoon een onvoorzichtige jongen was, dat hij waarschijnlijk ergens in slaap was gevallen en snel weer op huis aan zou gaan, dat hij de tijd was vergeten en bij een van zijn vrienden logeerde, dat jongens zoals Abel – zo knap, zo charmant en zo veelbelovend – écht niet zomaar verdwenen.

De andere vrouwen vonden het maar vreemd dat Cecily zich zo ondankbaar gedroeg. Ze bedankte hen niet als ze eten hadden gebracht, ze vroeg hen niet op de thee als ze wat bij de deur bleven hangen, ze huilde niet, nam hen niet in vertrouwen en stortte ook niet in – ze vertoonde, kortom, niet het gedrag dat ze verwachtten. Ze leek alleen maar verschrikkelijk op haar hoede, keek schichtig alle kanten op, alsof ze zo kon aanvallen. Maar wat of wie wilde ze dan aanvallen? Ze wisten het niet. Uiteraard hadden ze met haar te doen, fluisterden ze elkaar toe, maar Cecily ging zo nu en dan toch echt te ver. En ze had haar kinderen immers ook van die verschrikkelijke verhalen verteld?

‘Over die man die gedwongen werd zo veel zeepwater te drinken dat zijn buik helemaal opzwol, waarna de Japanse soldaten een houten balk op hem legden en op de uiteinden ervan sprongen, als een soort wipwap? Dát verhaal?’ vroeg mevrouw Chua.

‘*Aiya*, moet je dat afschuwelijke verhaal nou weer herhalen?’

zei mevrouw Tan. ‘Dat, ja! Mijn kinderen hebben er wekenlang nachtmerries van gehad.’

Soms, dachten ze, wist Cecily echt niet goed hoe ze zich moest gedragen. Ze waren allemaal moeder, en ze wíst toch wel wat je als moeder moest doen? Als een moeder een zoon verliest, moest ze huilen, moest ze zich op de grond laten vallen, moest ze troost zoeken bij andere moeders. Wat ze níet moest doen was haar pijn als een schild tegen anderen opwerpen en zich zo prikkelbaar gedragen dat niemand bij haar in de buurt durfde te komen.

Maar desondanks, hielden ze zichzelf voor, hadden ze zich als goede burens te gedragen. Mevrouw Tan bleef gewoon dampende kommen noedelsoep bij het huis van de Alcantara’s neerzetten en probeerde zich niet beledigd te voelen als ze die de volgende dag in het voorbijgaan nog op precies dezelfde plek zag staan. Mevrouw Chua bood aan op Jujube en Jasmin te letten, zodat Cecily er even tussenuit kon. Puan Azreen, die een nogal dramatische inslag had, vertelde verhalen die ze gehoord had over alle mensen die verdwenen waren, maar ze kon de verleiding niet weerstaan om daarbij akelige details te noemen – mensen die met een ledemaat minder of met een mismaakt gezicht waren teruggekomen.

Gordon, Cecily’s echtgenoot, was naar de smaak van de burens in elk geval wél duidelijk dankbaar. Hij trok met andere mannen door het stadje, riep de naam van zijn zoon, sloeg andere echtgenoten op hun schouder en bedankte iedereen voor de tijd die ze erin hadden gestoken. Hij is een stuk aardiger geworden, zeiden de burens tegen elkaar. Natuurlijk wens je niemand zoiets toe, stel je voor, maar ze hadden Gordon Alcantara liever zó, nu hij een toontje lager moest zingen en de verwaandheid had laten varen die ze vroeger zo onaangenaam hadden gevonden, toen de Britten de baas waren en Gordon een ambtenaar was die zichzelf boven iedereen verheven achtte.

De dagen van Abels afwezigheid werden weken. Zelden werden er nog zoektochten gehouden, en de vrouwen kwamen steeds minder vaak naar Cecily's huis. Naarmate er steeds meer jongens begonnen te verdwijnen bleven de burens vaker thuis en hielden ze hun zonen voor de gemene blikken van de Kempetai-soldaten verborgen. De kortdurende vreugde over de opstand verdween, en de burens realiseerden zich opnieuw dat je je tijdens een oorlog vooral om je eigen familie moest bekommeren. Ze konden hun tijd wel beter besteden dan aan de verdwenen kinderen van anderen.

* * *

Een week voordat hij verdween, was Abel thuisgekomen met een grote bos lelijke, onkruidachtige bloemen die hij in de berm van de weg had geplukt. Maar hij was heel trots geweest dat Cecily ze toch in een vaas had gezet en had gedaan alsof het de mooiste bloemen waren die ze ooit had gezien. In de weken na zijn verdwijning werd het onkruid droog en broos, maar Cecily kon het niet opbrengen om het bosje weg te gooien. Toen, op een middag, vergat ze tijdens een hevige regenbui het slaapkamerraam te sluiten – het was zo'n keiharde tropische plensbui waar Maleisië berucht om was. De regen had de kamer tot een nevelige ruimte omgetoverd, en de wind smeedt alles omver, waarbij de vaas met Abels gedroogde onkruid aan diggelen ging. Toen de buien afnamen en Gordon die avond thuiskwam, trof hij Cecily met bebloede vingers aan, terwijl ze probeerde de vaas te lijmen en het onkruid er weer mooi, rechtop in te zetten. Maar net als alles wat ze tien jaar geleden in gang had gezet, kon ze dit ook niet meer repareren. Ook deze gedane zaken namen geen keer.

CECILY

Bintang, Kuala Lumpur

1935

TIEN JAAR EERDER, MALEISIË ONDER
BRITSE BEZETTING

Cecily's familie was van Europees-Aziatische afkomst; ze stamden af van Portugezen, de eersten van een reeks blanke kolonisten. In het begin van de zestiende eeuw waren ze in Maleisië aangekomen, per schip en met veel wapens; ze wilden de kruidenroutes onder hun gezag brengen en de enorme hoeveelheden natuurlijke bronnen gaan exploiteren. Cecily's moeder vond het heerlijk dat ze een sprankje blank in hun naam en hun bloed hadden, en mede daardoor had ze altijd snel een oordeel over anderen klaar. Ze zei vaak: 'We kwamen hier niet net als de Chinezen en de Indiërs om op het land of in de mijnen te werken, en we zijn ook niet onderworpen, zoals de Maleisiërs zelf. We zijn door blanke mannen gemaakt, we zijn christenen, we aanbidden dezelfde god, en zij gaven ons hun namen: Roza-rio, Oliveiro en Sequiera.'

Toen ze klein was vond Cecily het maar verwarrend, want hun Indo-Europese vrienden en familieleden hadden allerlei kleuren, bruin, zwart en geel, maar ze kende niemand die zo'n rozige, vlekkerige huid had als de Britten die ze zag.

'Ja, maar wij zijn bijna net zo blank als zij,' zei Cecily's moeder altijd, waarbij ze bewonderend naar de dichtstbijzijnde Brit

keek, die doorgaans enorm zweette van de hitte, waaraan hij of zij immers niet gewend was: een leraar, een ambtenaar, of een geestelijke.

Cecily had nooit het gevoel gehad dat ze mooi of superieur was. Ze werd een leuke maar onopvallende meid, niet knap genoeg om veel aandacht te krijgen. Dat was te merken aan de weinig geïnteresseerde en soms zelfs wat teleurgestelde manier waarop haar moeder over haar bruine haar, ogen en huid sprak. Haar vier jaar oudere zus Catherine was het lichtend voorbeeld. Catherine, met haar olijfbruine teint en grijsgroene ogen, trouwde met een Britse officier genaamd Abbott, die haar mee terugnam naar Engeland, waar hij 'Lord' werd. En zo was Catherine ineens Lady Abbott geworden. Maar minder knappe meisjes zoals Cecily, ook al was ze Indo-Europees, die in het begin van de twintigste eeuw in verschrikkelijk hete Britse kolonies in kleine huizen met rieten daken geboren waren, waren voorbestemd voor een onopvallend leven, een leven waarmee ze alle rollen die voor hen in het verschiet lagen, op de juiste wijze invulden – eerst als jong meisje, dat zich alle vaardigheden eigen maakte om een goede man aan zich te binden, vervolgens als echtgenote, die het huis op orde kon houden en goed met de burens kon opschieten, en daarna als moeder, die het juiste aantal kinderen kon baren en grootbrengen, waarmee ze haar waarde bewees.

En al die dingen deed Cecily met een kalme vasthoudendheid; op haar dertigste had ze twee kinderen, Jujube en Abel, en een echtgenoot, Gordon, ooit een wat mollige Indo-Europese jongen die twee straten verderop woonde, en nu de man die ervoor zorgde dat ze een goed bestaan had. Ze woonden in een huisje met een oranje dak; mooi was het niet, maar wel zeer functioneel. En toch was ze heel erg ontevreden. 's Ochtends stond ze stevast in de hete keuken zachtgekookte eieren te maken voor haar man en kinderen. Met een glimlach op haar ge-

zicht schonk ze zwarte koffie in kleine tinnen bekers; soms zong ze er een liedje bij. Maar terwijl ze stond te koken en te zingen, en alle karweitjes deed die de indruk konden wekken dat haar wereld er een van huiselijke vreugde was, fantaseerde ze erover de gekookte eieren stuk te slaan op haar mans hoofd en de kinderen te overgieten met hete koffie. Ziek van schaamte werd ze ervan. Ze had geen idee wanneer, waarom of hoe die neigingen bij haar waren ontstaan; ze wist ook niet wat ze eraan kon doen. Zelfs buitenshuis gebeurde het soms, bijvoorbeeld als ze op de markt over de prijs van vis of aubergine aan het bakkeleien was, dat ze ineens aandrang kreeg het uit te gillen en alle kraampjes met vis en bloederig varkensvlees om te kieperen, boven op hun eigenaar.

* * *

Op de laatste dinsdag in november 1935 keek Cecily wantrouwend naar de lucht. Het ging regenen, grijze wolken pakten zich samen. Ze stond tot aan haar knieën in stinkend afval; om haar evenwicht te bewaren drukte ze haar voeten zo hard in haar slippers dat al het bloed uit haar tenen trok. De lucht was vochtig, wat in Maleisië laat in de middag vaak het geval was, en nu helemaal, nu de regenwolken boven haar op uitbarsten stonden. Ze was bang dat ze niet zou vinden wat ze zocht voordat het ging regenen. Ze groef in de afvalhoop, tussen koolbladeren, visgraten en iets wat verdacht veel op een testikel van een dier leek. De hitte joeg de stank van al het rottende spul haar neusgaten in. Ze wist kotsneigingen te onderdrukken, vervloekte dat ze dit moest doen en wilde er al mee ophouden, toen ze het ineens zag: een vel papier dat rustig boven op de vuilniszak lag die ze zojuist had opengescheurd. Het zat vol vlekken maar was niet verkreukeld: het was net of het op de rechtmatige eigenaar had liggen wachten. Ze pakte het vast en zwaaide er een beetje mee,